

הבול המחורר של בנק קרדי ליונה

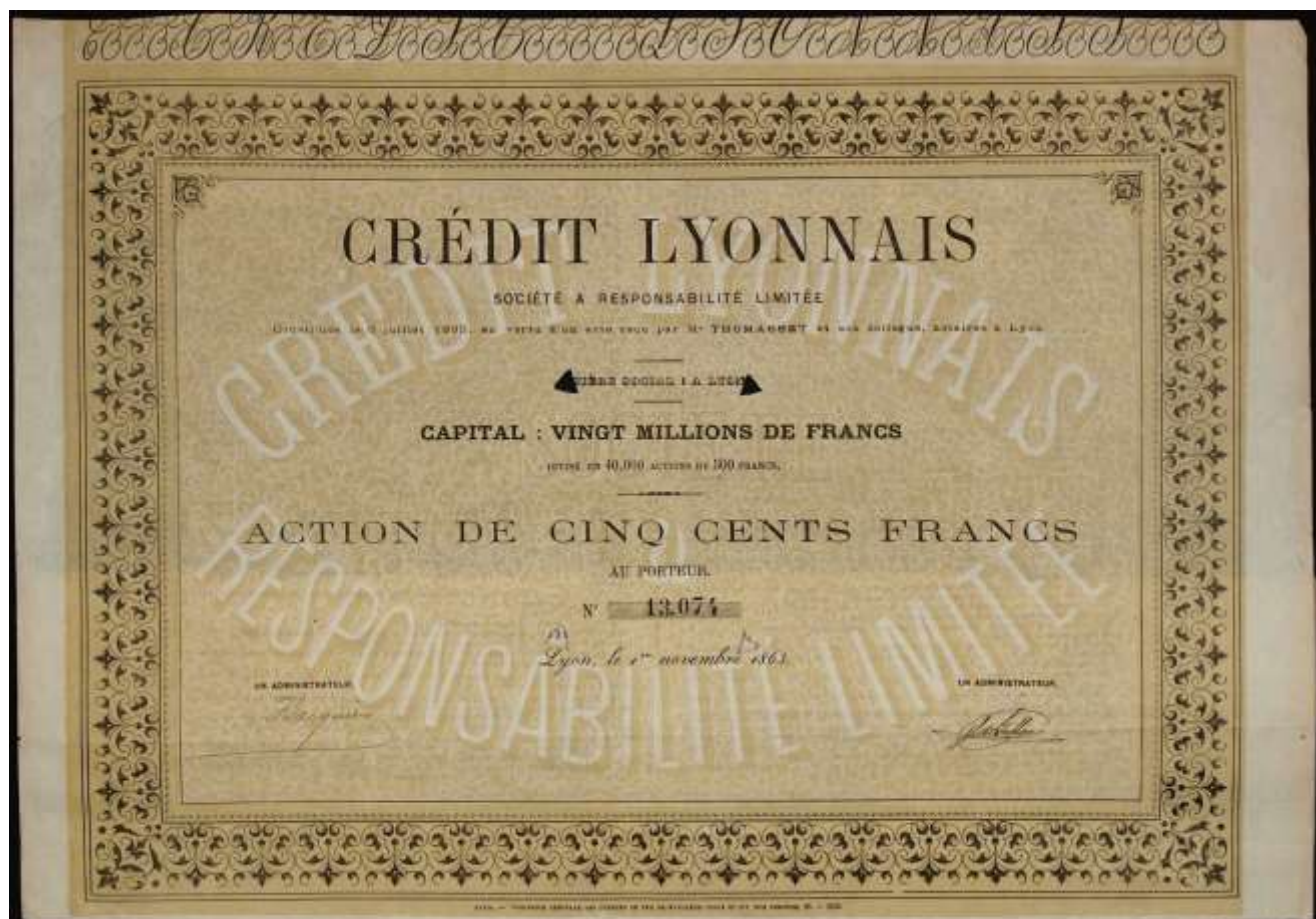
גלויה שנשלחה מירושלים ועליה
בול מחורר של הבנק הירושלמי

גלויה השמורה באוסף אלכסנדר נושאת עליה עדות
לשיטה בה נהגו מוסדות ממשל וכלכלה להגן על עצמם
מפני גניבות קטנות מצד עובדי המוסד.

בנק קרדי ליונה

בנק קרדי ליונה (Crédit lyonnais) נוסד בשנת 1863 בעיר ליון שבצרפת. בשנת 1865 הבנק פתח סניפים בפריז ובמרסי, ובשנת 1870 נפתח הסניף הבין-לאומי הראשון בעיר לונדון.

בשנים שלאחר מכן המשיך הבנק לצמוח במהירות, ובשנת 1900 הפך לבנק הגדול בעולם. יוקרתו של הבנק ופעילותו בכל מרכזי הכלכלה החשובים בעולם הפכו אותו לשחקן מפתח בשוק הפיננסי העולמי.

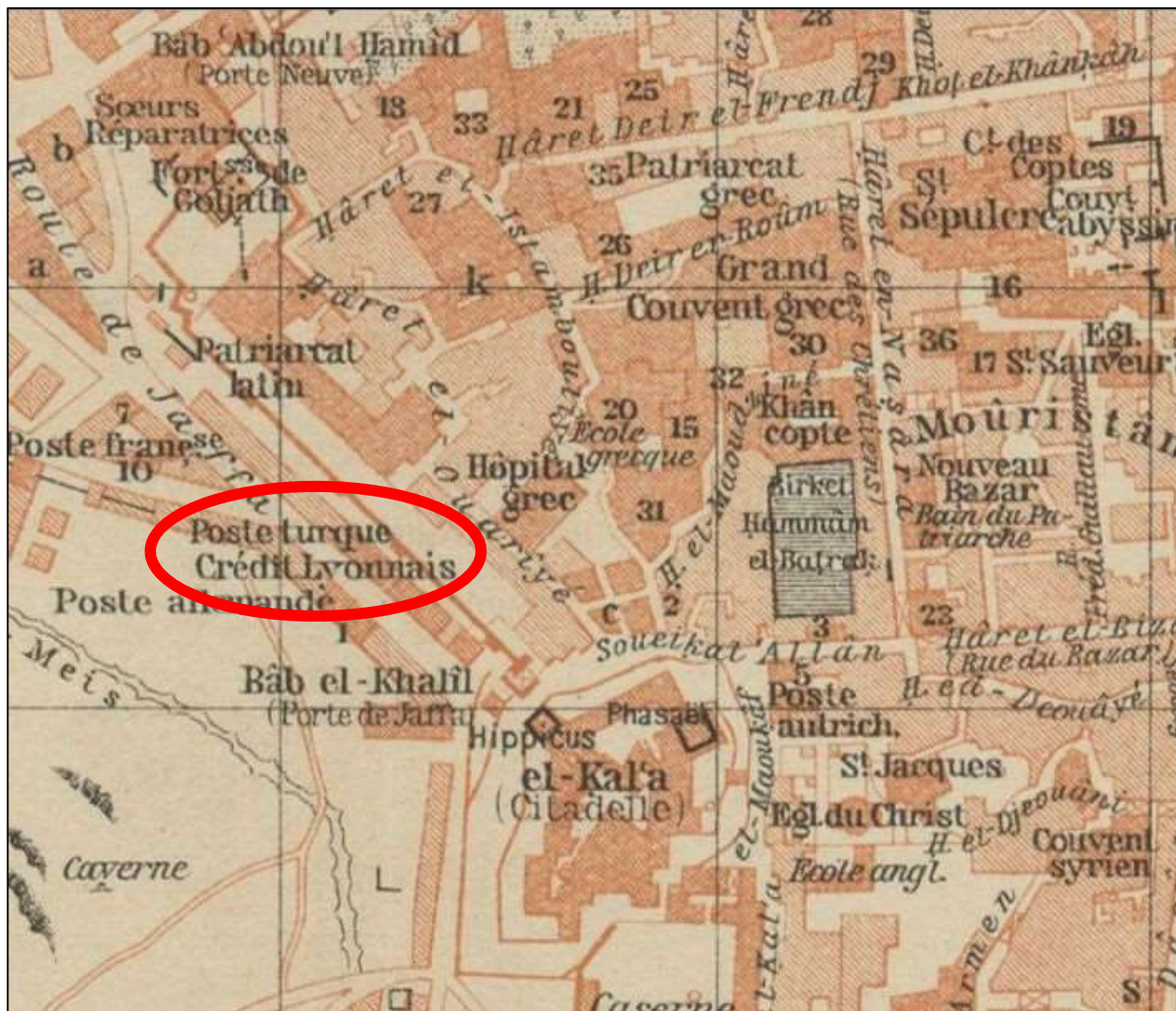

מקור: ויקיפדיה

מניה של בנק קרדי ליונה משנת 1863

פעילות הבנק בארץ ישראל

כחלק מהתרחבות פעילותו הבין-לאומית פתח הבנק בשנת 1892 סניף בירושלים. יוקרתו של הבנק הניעה את המוסדות הקתוליים בעיר להעביר דרכו את כל התרומות שנשלחו לכנסייה מרחבי תבל, וגם רבים מן הארגונים היהודיים ניהלו את עסקיהם הכספיים בתיווך הבנק. הבנק הפעיל שלוחה בעיר יפו, אשר הפכה בשנת 1903 לסניף עצמאי שני בארץ ישראל.

מקור: הספרייה הלאומית - אוסף לאור

במפת ירושלים משנת 1903 בנק קרדי ליונה מסומן ליד שער יפו

הגלויה שבאוסף אלכסנדר

חלק ניכר מפעילות הבנק היה כרוך במשלוח ובקבלה של דברי דואר מכל השותפים העסקיים שלו ברחבי העולם. למעשה, כמו בכל גוף גדול באותה תקופה, הדואר היווה את אחד מגורמי המפתח בפעילותו.

הגלויה נשלחה מירושלים ב-12 באוגוסט 1913, ונועדה לבנק העות'מאני בעיר טרבזון שבצפון מזרח תורכיה. הודבק עליה בול בערך נקוב של 20 פארה, התעריף הנכון למשלוח גלויה.

דבר הדואר הגיע ב-16.8.1913 לבית הדואר באיסטנבול, ומשם נותב לטרבזון.

הגלויה שבאוסף אלכסנדר

החותמת המנהלית שהוטבעה בצידה האחורי של הגלויה על ידי הבנק בטרבזון מעידה כי דבר הדואר התקבל אצל הנמען ב-25 באוגוסט 1913.

בגלויה אישר בנק קרדי ליונה לנמען את קבלת המכתבים ששלח לירושלים, ופירט את העברת הכספים שנדרשה בעקבות הטיפול בהם.

המדובר היה בפעילות שגרתית של הבנק הירושלמי, והוא השתמש בגלויה המודפסת מראש בה היה צריך להשלים בכתב יד את הפרטים החסרים.

Le Crédit Lyonnais ne garantit en aucun cas la levée du prêt à bonne date ou la présentation le jour même de l'échéance pour les effets qui lui sont remis à l'encaissement et decline de ce fait toute responsabilité

Reçue le 25 AOUT 1913

010106

Jérusalem, le 12 Août 1913

Monsieur

Rep. le 8/11/1913

Nous avons l'honneur de vous accuser réception de vos 2 lettres du 28 & 29 Août adressées à notre bureau de Jérusalem dont le contenu est noté

Vous nous remettez :

deux chèques et Paris d'un ensemble frs 1706⁷⁵/₁₀₀

en annulation de nos remises de frs 1405²⁰/₁₀₀

et frs 304²⁰/₁₀₀

Crédit Lyonnais, Agence de Jérusalem

הבול שהודבק על הגלויה

מאחר ומדובר היה בפעילות שגרתית של הבנק, אשר רבות כמותה בוצעו מידי יום, הגלויה שנשלחה מירושלים לאחת מערי האימפריה העות'מאנית אינה מהווה פריט נדיר או חשוב במיוחד.

עיקר חשיבותה של הגלויה נעוץ בבול שהודבק בחזית הגלויה. המדובר בבול עם חירור (Perfin) המזהה אותו כרכוש בנק קרדי ליונה, ואשר רק דוגמאות מעטות ממנו על דבר דואר שלם ידועות כיום.

מה זה חירור?

בול מחורר הוא בול שסומן באמצעות ניקוב חורים בצורות שונות. המינוח האנגלי לבולים מחוררים הוא, perfins, חיבור של שתי המילים Perforated Initials, כלומר "ראשי תיבות מחוררים". בפועל מקובל היה לעצב את החורים הן במתכונת של אותיות והן במתכונת של ציורים שונים.

החירור נועד לשמש גורמי ממשל וחברות מסחריות, אשר נהגו לרכוש כמויות גדולות מאוד של בולי דואר לצורך פעילותן השוטפת, וחששו מפני תופעה של גניבת הבולים על ידי עובדי החברה או המשרד הממשלתי.

בול שהונפק באוסטרליה וחוררו בו האותיות OS, ראשי תיבות של המונח האנגלי "בול רשמי" (Official Stamp). בול זה שימש את גורמי הממשל באוסטרליה לצורך משלוח מכתבים כחלק מפעילותם השוטפת.

מה זה חירור?

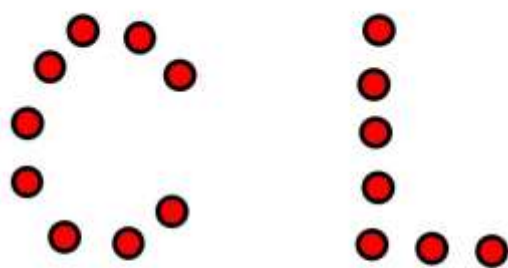
כאמור, סימון הבולים כרכושה של החברה, על ידי חירור ראשי התיבות של החברה או הלוגו שלה, מנע שימוש פרטי בבולים אלו, ובמיוחד מנע גניבה של כמות גדולה של בולים בניסיון למכור אותם לגורם אחר.

על פי הכללים שהיו נהוגים במאה ה-19 הדואר היה חייב לקבל חזרה מן הלקוח את הבולים שמכר, ולשלם לו במזומן את סכום הערך הנקוב של הבולים שהחזיר. דבר זה שימש כפיתוי לעובדים לגנוב בולים מן המעביד ולפדות אותם בבית הדואר.

חירור הבולים החל באנגליה בשנת 1868, והתפשט עם השנים בכל רחבי העולם. הפעולה של חירור הבולים נעשתה לעיתים על ידי הדואר, אשר מכר ללקוח על פי הזמנתו בולים מסומנים, אולם במרבית המקרים בוצעה פעולת החירור על ידי הלקוח, אשר קיבל לכך רשות מן הדואר, רכש מכונה מתאימה לביצוע פעולת החירור, וסימן בעצמו את הבולים שרכש בדואר.

במדינת ישראל לא היה שימוש בחירור, אולם בתקופת המנדט הבריטי ובתקופה עות'מאנית היו מקרים מעטים של שימוש בחירור על ידי חברות מסחריות דוגמת בנק אנגלו-פלסטינה, הקרן הקיימת לישראל ובנק קרדי ליונה.

הבול המחורר של קרדי ליונה

הסניף הירושלמי של בנק
קרדי ליונה בחר לסמן את
הבולים שלו באמצעות שלוש
אותיות, CLJ, ראשי תיבות של
שם הבנק ושם הסניף:

"קרדי ליונה ירושלים"

(Crédit lyonnais Jerusalem)

